

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний економічний університет
Юридичний факультет

Кафедра конституційного,
адміністративного та фінансового права

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: «Господарське право»
на тему:
„Ліцензування господарської діяльності”

Студентки 3 курсу ПР - 31 групи
Галузь знань 0304 «Право»
Напрямок підготовки 6.030401
«Правознавство»
Мухи Х.Я.
Керівник: к.ю.н., доц. Ментух Н.Ф.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

ТЕРНОПІЛЬ – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	5
1.1 Сутність ліцензування підприємницької діяльності.....	5
1.2 Види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню.....	9
РОЗДІЛ 2 ПРОЦЕДУРА ОДЕРЖАННЯ ЛІЦЕНЗІЇ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЛІЦЕНЗІЙНИХ УМОВ.....	14
2.1 Порядок одержання ліцензії.....	14
2.2 Контроль за дотриманням ліцензійних умов.....	17
2.3 Відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності у сфері ліцензування.....	19
РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	22
3.1 Ліцензування обігу алкогольної продукції в Україні.....	22
3.2 Ліцензування будівельної діяльності.....	26
3.3 Ліцензування у сфері телебачення і радіомовлення.....	30
ВИСНОВКИ.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35

ВСТУП

Актуальність теми. З моменту набуття Україною незалежності проведення в Україні економічних реформ, спрямованих на впровадження ринкових принципів регулювання економіки, мало наслідком розвинення адміністративно-правового інституту ліцензування господарської діяльності. З 1991 року до 2000 року законодавство формувалося хаотично та безсистемно, містило численні суперечності між окремими нормативно-правовими актами, у галузі ліцензування діяло понад 400 правових документів різного рівня. Суттєвим кроком на шляху розвитку нормативно-правового регулювання ліцензування стало прийняття у 2000 році спеціалізованого закону - Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», що започаткував процес створення єдиної системи ліцензування господарської діяльності за її видами. Однак і з цього моменту ліцензійне законодавство відзначалося своєю нестабільністю. За час дії Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» зміни до нього вносилися понад 80 разів.

В українській та зарубіжній літературі питанню ліцензування приділяли увагу такі спеціалісти: А. Б. Багандов, Л. В. Шестак, О. В. Кашперський, В. В. Піцикевич, Е. Е. Бекірова, І. Д. Пастух та ін. Однак у наукових публікаціях аналіз Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» поки що майже не знайшов свого відображення. Винятком є стаття Т. В. Ліснічої «Ліцензування як засіб державного регулювання господарської діяльності: аналіз стану законодавства», в якій автор дає огляд деяких новел Закону. Все вище сказане й обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Метою курсового дослідження є аналіз останніх та актуальних змін у нормативно-правовому регулюванні ліцензування господарської діяльності, зокрема дослідження деяких положень Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності».

Відповідно до поставленої мети, мною було сформовано наступні **цілі і**

завдання:

- дослідити сутність ліцензування підприємницької діяльності;
- з'ясувати види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню;
- охарактеризувати порядок одержання ліцензії;
- ознайомитися зі специфікою контролю за дотриманням ліцензійних умов;
- визначити відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності у сфері ліцензування;
- дослідити специфіку реалізації ліцензування окремих видів господарської діяльності.

Об'єкт дослідження – ліцензування господарської діяльності.

Предмет дослідження – сукупність нормативно-правових актів, що визначають специфіку ліцензування господарської діяльності в Україні.

Методи дослідження. В процесі написання цієї роботи я використала комплекс загальнонаукових методів – історичного, аналізу і синтезу, системного та процесного підходів, застосування яких та опрацювання широкої джерельної бази дали змогу забезпечити всебічне вивчення проблеми та достовірність отриманих висновків. Обробка даних здійснювалась з використанням засобів комп'ютерної техніки, зокрема електронного текстового редактора Microsoft Word 2013.

Інформаційна база – в процесі свого дослідження я використала чисельні літературні джерела, а ще і наукові роботи та публікації, які так чи інакше торкаються проблеми правового регулювання природних монополій в Україні.

Структура роботи. Курсове дослідження складається зі вступу, основної частини, висновку та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

1.1 Сутність ліцензування підприємницької діяльності

Інститут ліцензування є одним із провідних інститутів у системі регулювання господарської діяльності, що набув важливого значення з набуттям статусу ринкової економікою України. Впровадження економічної реформи в Україні об'єктивно вимагає посилення правового регулювання господарської діяльності, у тому числі ефективного правового регулювання ліцензування. Система ліцензування в Україні знаходиться в процесі становлення. Закладено її нормативну базу, продовжується формування системи органів, які здійснюють ліцензування. Але все ж таки цей процес йде досить складно і суперечливо, з невиправданими витратами, що відображає багато проблем і труднощів в українській економіці [12, с. 115].

Ліцензування господарської діяльності регулюється ГК України [1], Законом України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» (далі – Закон про ліцензування) [2].

Ліцензія є важливим засобом управлінського впливу, окремі права й обов'язки з'являються у громадян лише у зв'язку з наявністю ненормативного акта, яким є дозвіл. Необхідність істотного розширення інституту ліцензування багатьох видів діяльності в Україні (порівняно з радянським періодом) була обумовлена змінами в характері впливу держави на суспільні відносини, що складаються у сфері економіки.

Ліцензування не заборонено розглядати і як правовий інститут, тобто сукупність правових норм, що регулюють такі типи відносин: відносини, що виникають в результаті створення системи органів, які мають право видавати ліцензії на створення окремих видів господарської діяльності; відносини щодо організації діяльності органів, які здійснюють ліцензування; відносини, що

виникають між органами виконавчої влади й особою, яка бажає одержати, одержала чи втратила ліцензію на проведення того чи іншого виду господарської діяльності. Інститут ліцензування є комплексним, оскільки містить у собі норми адміністративного і цивільного права, де наявність ліцензії є підставою для виникнення правоздатності і майнових відносин під час здійснення окремих видів діяльності [7, с. 217-218].

Поняття ліцензування не є однозначним, у зв'язку з чим не заборонено виділити такі його особливості та розкрити його характеристику:

Ліцензійна праця відноситься до системи відносин, які виконуються державою, змістом яких є організація діяльності громадян і юридичних осіб у тих сферах діяльності, де потрібне точне виконання параметрів і визначеної правової поведінки.

Ліцензійна заняття має свої принципи організації управлінського впливу, до яких належать: – обмеження державного втручання в активність соціальних інститутів; – демонополізація професійної діяльності, зацікавленість громадян у виконанні адміністративних умов ліцензійної діяльності; – координація держави і громадян у реалізації програм управління; – спеціалізація управлінського впливу; – професійна компетентність, дотримання усіх прав та свобод громадян щодо цього виду діяльності.

Ліцензування виступає формою контролю за набуттям спеціального правового статусу, фактичним виконанням обов'язкових ліцензійних умов, припиненням діяльності суб'єкта ліцензійних правовідносин, а теж формою контролю за правомірністю використання обмежених ресурсів.

Ліцензування - це особливий адміністративно-правовий режим «порядок регулювання, який виражений у комплексі правових засобів, що характеризують особливий зв'язок взаємодіючих між собою дозволів, заборон, позитивних зобов'язань, що створюють особливу спрямованість правового регулювання», що у даному випадку пов'язано з одержанням суб'єктом спеціального правового статусу, у структурі якого переважають обов'язки, визначені органами

виконавчої влади, які добровільно виконуються суб'єктом ліцензування [6, с. 112].

Норми, що регулюють систему ліцензування, охоплюють відносини в межах однієї галузі, тобто складають самостійний адміністративно-правовий інститут.

Імперативні розпорядження і заборони для ліцензійних видів діяльності встановлені не в приватному порядку і не заради здійснення інтересів особи, якій надходить права норма, а заради чужого інтересу, тобто в публічних цілях.

За порушення ліцензійних умов ліцензіат несе особливу адміністративну відповідальність, доки не відбудеться анулювання ліцензії.

Названі змістові ознаки знаходяться в діалектичній єдності з їх юридичною формою, і ліцензія, з юридичного боку, являє собою юридичний документ органу державного управління, що підтверджує право на здійснення відповідних видів діяльності з дотриманням законодавства України і ліцензійних умов, що не суперечать чинному законодавству.

Таким чином, ліцензування є формою виконавчої діяльності, вираженої в санкціонуванні, офіційному визнанні за визначеними суб'єктами прав на діяльність різними видами діяльності, коли потрібен високий професіоналізм і кваліфікація, а теж здійснення контролю за фактично здійснюваними діями. Ліцензійна праця є основним і необхідним засобом управлінського впливу, за допомогою якого громадяни нашої держави отримують змогу розширювати свою активність у зв'язку з наявністю відповідних нормативних актів [13, с. 222].

На законодавчому рівні у ст. 1 Закону про ліцензування термін «ліцензування» визначено як «засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, спрямований на забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері ліцензування, захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства та окремих споживачів»; термін «ліцензія» як «запис у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань про рішення органу

ліцензування щодо наявності у суб'єкта господарювання права на провадження визначеного ним виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню» [2].

Згідно зі чинним Законом щодо ліцензування господарської діяльності реалізацію державної політики в цій сфері здійснюється Кабінетом Міністрів України, спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування, а теж органами ліцензування [2].

Згідно із ст. 4 Закону про ліцензування спеціально уповноважений орган з питань ліцензування виконує наступні функції: намагається висунути пропозиції щодо розвитку ліцензування та подає свої ідеї в Кабінет Міністрів України; узагальнює практику застосування нормативно-правових актів з питань ліцензування; погоджує проекти нормативно-правових актів у сфері ліцензування (у тому числі ліцензійні умови), що розробляються та/або приймаються органами виконавчої влади; здійснює методичне керівництво, інформаційне забезпечення діяльності органів ліцензування та визначає форму ліцензійного звіту; здійснює нагляд за додержанням усіх норм органами державної влади, державними колегіальними органами законодавства у сфері ліцензування; утворює Експертно-апеляційну раду з питань ліцензування та забезпечує її праця; видає розпорядження про усунення порушення законодавства у сфері ліцензування та розпорядження про відхилення або задовільнення апеляцій чи скарг з урахуванням рішення Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування; порушує запитання щодо відповідальності посадових осіб органів ліцензування, які прийняли рішення, скасоване на підставі рішення Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування; забезпечує підвищення кваліфікації працівників органу ліцензування, до посадових обов'язків яких належить забезпечення виконання усіх повноважень, додержання усіх норм щодо цієї діяльності; одержує повну інформацію з питань ліцензування та контролю за наявністю ліцензій у суб'єктів господарювання тощо [2].

Кожен ліцензіат (суб'єкт господарювання, який одержав ліцензію на провадження певного виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню),

який виконує своєрідну праця, що підлягає ліцензуванню у встановленому чинним законодавством порядку, повинен виконувати відповідні ліцензійні умови, обставини щодо яких пояснюються особливостями провадження виду господарської діяльності та відносять кадрові, організаційні, технологічні, спеціальні вимоги, що знаходяться в ст. 9 Закону про ліцензування. Органи ліцензування оприлюднюють ліцензійні умови і зміни до них на офіційному веб-сайті.

У ліцензійні умови щодо видів господарської діяльності, для втілення яких необхідні спеціальні знання, відносяться кваліфікаційні вимоги до працівників суб'єктів господарювання - юридичних осіб та до фізичних осіб-суб'єктів підприємницької діяльності. У разі, якщо для провадження певних видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, потрібні особливі вимоги щодо будівель, приміщень, обладнання, інших технічних засобів, такі вимоги включаються до ліцензійних умов. Ліцензійні умови та метода контролю за їх додержанням підтверджуються спільним наказом спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування та органу ліцензування [12, с. 125].

1.2 Види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню

Законодавством України передбачено, що ліцензуванню підлягає: банківська заняття; професійна активність на ринку цінних паперів; заняття із надання фінансових послуг; зовнішньоекономічна заняття; робота у галузі телебачення і радіомовлення; праця у сфері електроенергетики та використання ядерної енергії; робота у сфері науки та освіти; заняття у сфері інтелектуальної власності; виробництво і торгівля спиртом, алкогольними напоями та тютюновими виробами; праця у сфері телекомунікацій; будівельна робота.

Зокрема, стаття 7 Закону про ліцензування визначає наступний перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню [2]:

- 1) банківська заняття, яка ліцензується відповідно до Закону України “Про

банки і банківську діяльність”;

2) надання фінансових послуг;

3) професійна активність на ринку цінних паперів, яка ліцензується з включенням особливостей, визначених Законом України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”;

4) праця у галузі телебачення і радіомовлення, яка ліцензується згідно Закону України “Про телебачення і радіомовлення”;

5) заняття у сфері електроенергетики, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених Законом України “Про ринок електричної енергії”, і заняття у сфері використання ядерної енергії, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених Законом України “Про дозвільну заняття у сфері використання ядерної енергії”;

6) освітня та наукова активність, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених спеціальними законами у сфері освіти;

7) виробництво і торгівля спиртом, алкогольними напоями та тютюновими виробами, яка ліцензується відповідно до Закону України “Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів”;

8) праця у сфері телекомунікацій з урахуванням особливостей, визначених Законом України “Про телекомунікації”, надання послуг у галузі криптографічного захисту інформації (крім послуг електронного цифрового підпису) та технічного захисту інформації, за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України;

9) будівництво об’єктів, що за класом відповідальності належать до об’єктів з середніми та значними наслідками, - з урахуванням особливостей, визначених Законом України “Про архітектурну діяльність”;

10) виробництво лікарських засобів, оптова та роздрібна торгівля лікарськими засобами, імпорт лікарських засобів (крім активних фармацевтичних

інгредієнтів) - з урахуванням особливостей, визначених Законом України “Про лікарські засоби”;

11) виробництво та ремонт вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, торгівля вогнепальною зброєю невійськового призначення та боєприпасами до неї, холодною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду; виробництво спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продаж;

12) виробництво вибухових матеріалів промислового призначення за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України;

13) надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України;

14) виробництво особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, поводження з небезпечними відходами. Не підлягає ліцензуванню зберігання (накопичення) суб'єктом господарювання утворених ним небезпечних відходів, якщо протягом року з дня утворення небезпечні відходи передаються суб'єктам господарювання, що мають ліцензію на поводження з небезпечними відходами;

15) медична практика;

16) праця банків крові, інших тканин і клітин людини згідно з переліком, затвердженим Міністерством охорони здоров'я України;

17) ветеринарна практика;

18) випуск та проведення лотерей;

19) туристична робота;

20) посередництво у працевлаштуванні за кордоном;

21) промисловий вилов водних тварин за межами юрисдикції України;

22) культивування рослин, включених до таблиці I Переліку наркотичних

засобів, психотропних речовин, затвердженого Кабінетом Міністрів України, розроблення, виробництво, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізація, ввезення на територію України, вивезення з території України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до зазначеного Переліку, - з урахуванням особливостей, визначених Законом України “Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори”;

23) робота, пов’язана з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв’язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації (критерії належності та перелік технічних засобів негласного отримання інформації визначаються Кабінетом Міністрів України за поданням Служби безпеки України);

24) перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом;

25) зовнішньоекономічна активність відповідно до статті 16 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність”;

26) транспортування нафти, нафтопродуктів магістральним трубопроводом;

27) активність на ринку природного газу, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених Законом України “Про ринок природного газу”;

{Пункт 27 частини першої статті 7 в редакції Закону № 1540-VIII від 22.09.2016}

28) централізоване водопостачання та водовідведення, крім централізованого водопостачання та водовідведення за нерегульованим тарифом;

29) виробництво теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними і розподільчими тепловими мережами та постачання теплової енергії, крім виробництва, транспортування та постачання теплової енергії за нерегульованим тарифом;

30) охоронна праця;

- 31) перероблення побутових відходів;
- 32) вилучення побутових відходів;
- 33) виробництво ветеринарних препаратів.

РОЗДІЛ 2

ПРОЦЕДУРА ОДЕРЖАННЯ ЛІЦЕНЗІЇ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЛІЦЕНЗІЙНИХ УМОВ

2.1 Порядок одержання ліцензії

У загальному порядку та відповідно до ст. 10 Закону про ліцензування суб'єкт господарювання, який має намір втілювати незрадливий вид господарської діяльності, що ліцензується, особисто або через уповноважений ним орган чи особу звертається до відповідного органу ліцензування із заявою поставленого зразка про видачу ліцензії. Окрім того, документи дозволено подати шляхом поштового відправлення з описом надісланого або у електронному вигляді за допомогою порталу електронних сервісів юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань [2].

У заяві про видачу ліцензії повинні міститися такі дані:

1) відомості про суб'єкта господарювання - заявника: назва компанії, місцезнаходження, банківські реквізити, ідентифікаційний код - для юридичної особи; прізвище, ім'я, по батькові, паспортні дані (серія, номер паспорта, ким і коли виданий, місце проживання), ідентифікаційний номер фізичної особи - платника податків та інших обов'язкових платежів - для фізичної особи;

2) вид господарської діяльності, вказаний відповідно до ст. 9 Закону про ліцензування (повністю або частково), на провадження якого заявник має намір одержати ліцензію.

У разі наявності у заявника філій, інших відокремлених підрозділів, які втілюватимуть господарську заняття на підставі отриманої ліцензії, у заяві зазначається їх місцезнаходження.

До заяви про видачу ліцензії додаються документи відповідно до ліцензійних вимог; копія паспорта керівника отримувача ліцензії (або довіреної особи) із відміткою органу державної податкової служби про повідомлення про

відмову через свої релігійні переконання від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків (подається тільки фізичними особами - підприємцями, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби); опис документів, що подаються для одержання ліцензії, у двох екземплярах. Перелік підтверджувальних документів встановлюється ліцензійними умовами і є виключним.

Заява про видачу ліцензії залишається не розглянутою, якщо: а) підписані документи, що додаються до заяви, подаються не в повному обсязі; б) заява або хоча б один з документів підписаний особою, яка не має на це повноважень чи оформлений із порушенням вимог Закону щодо його форми чи змісту; в) подання заяви з запізненням, з невідповідністю до строків; г) відсутність у ЄДР відомостей про здобувача ліцензії або наявність відомостей про державну реєстрацію його припинення.

Про залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду заявника повідомляють у письмовій формі із зазначенням підстав залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду у строки, передбачені для видачі ліцензії.

Після усунення причин, що були підставою для винесення рішення про залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду, заявник може повторно подати заяву про видачу ліцензії, яка розглядається в загальному порядку [17, с. 131].

Орган ліцензування приймає рішення про видачу ліцензії або про відмову в її видачі у строк не пізніше ніж десять робочих днів з дати надходження заяви про видачу ліцензії та документів, що додаються до заяви, якщо спеціальним законом, що регулює відносини у певних сферах господарської діяльності, не передбачено інакший строк видачі ліцензії на окремі види діяльності.

Повідомлення про прийняття рішення про видачу ліцензії або про відмову у видачі ліцензії надсилається (видається) заявникові в письмовій формі протягом трьох робочих днів з дати прийняття відповідного рішення. У рішенні про відмову у видачі ліцензії зазначаються підстави цієї відмови.

Підставами для прийняття рішення про відмову у видачі ліцензії є: а) хиба в даних у документах, поданих заявником, для отримання ліцензії; б) невідповідність заявника, згідно з поданими документами, ліцензійним умовам, установленим для виду господарської діяльності, зазначеного в заяві про видачу ліцензії.

У разі відмови у видачі ліцензії на підставі виявлення недостовірних даних у документах, поданих заявником про видачу ліцензії, суб'єкт господарювання може подати до органу ліцензування нову заяву про видачу ліцензії не раніше ніж через три місяці з дати прийняття рішення про відмову у видачі ліцензії.

У разі відмови у видачі ліцензії на підставі невідповідності заявника ліцензійним умовам, установленим для виду господарської діяльності, вказаного в заяві про видачу ліцензії, суб'єкт господарювання може подати до органу ліцензування нову заяву про видачу ліцензії після усунення причин, що стали підставою для відмови у видачі ліцензії [8, с. 88].

До ліцензії, виданої у встановленому чинним законодавством порядку та відповідно до якої здійснюється спокійний вид господарської діяльності, висуваються певні вимоги. Зокрема, ліцензія оформлюється органом ліцензування в електронному вигляді (запис про рішення органу ліцензування щодо видачі ліцензії суб'єкту господарювання в ЄДР) та відображається у виписці з ЄДР, яка видається ліцензіату безоплатно, та підлягає обов'язковому оприлюдненню на інтернет сайтах у порядку, визначеному Міністерством юстиції України в Порядку надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань. Строк дії ліцензії - необмежений. Форму та зміст ліцензії визначає спеціально уповноважений орган з питань ліцензування. За видачу ліцензії вноситься разова плата в розмірі одного прожиткового мінімуму та вноситься ліцензіатом у строк не пізніше 10-ти робочих днів з дня оприлюднення на порталі електронних сервісів рішення про видачу ліцензії. Переоформлення ліцензії є безоплатним [2].

2.2 Контроль за дотриманням ліцензійних умов

Державний нагляд за додержанням органами ліцензування вимог законодавства у сфері ліцензування здійснює спеціально уповноважений орган з питань ліцензування шляхом проведення планових та позапланових перевірок відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [6, с. 55].

Спеціально уповноважений орган з питань ліцензування здійснює позапланові перевірки додержання органами ліцензування вимог законодавства у сфері ліцензування лише на таких підставах:

- наявності повідомлення в письмовій формі про порушення органом ліцензування вимог законодавства у сфері ліцензування;
- видання розпорядження про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування з метою перевірки його виконання органом ліцензування;
- виявлення інформації, що вказує на порушення органом ліцензування законодавства у сфері ліцензування (зокрема, у ЄДР, листах, щорічних звітах та офіційних інформаційних ресурсах органів ліцензування);
- рішення Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування про необхідність проведення перевірки додержання певним органом ліцензування законодавства у сфері ліцензування;
- за дорученням Кабінету Міністрів України [2].

Орган ліцензування під час перевірки надає спеціально уповноваженому органу з питань ліцензування рішення та інші документи з питань ліцензування та забезпечує умови для проведення перевірки.

За результатами перевірки спеціально уповноважений орган з питань ліцензування протягом п'яти робочих днів з дня закінчення перевірки складає акт у двох примірниках. Один примірник акта видають керівнику органу ліцензування, робота якого перевірялася, другий зберігається спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування.

У разі виявлення порушень органом ліцензування законодавства у сфері ліцензування спеціально уповноважений орган з питань ліцензування не пізніше п'яти робочих днів з дати складання акта перевірки видає висновок про усунення органом ліцензування порушень законодавства у сфері ліцензування.

Орган ліцензування, який одержав розпорядження про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування, зобов'язаний в визначеній у розпорядженні строк подати спеціально уповноваженому органу з питань ліцензування інформацію про усунення виявлених порушень.

Контроль за наявністю ліцензії у суб'єктів господарювання здійснюють органи виконавчої влади, на які згідно із законодавством покладено функції контролю за наявністю ліцензій, способом проведення планових та позапланових перевірок.

Контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов здійснює орган ліцензування в межах своїх повноважень шляхом проведення планових і позапланових перевірок. Планові перевірки дотримання ліцензіатом ліцензійних умов слід проводити не частіше одного разу на рік. Позапланові перевірки здійснюють органи ліцензування або спеціально уповноважений орган з питань ліцензування лише на підставі надходження до них у письмовій формі заяви (повідомлення) про порушення ліцензіатом ліцензійних умов або з метою перевірки виконання розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов.

Ліцензіат під час перевірки дотримання ним ліцензійних умов надає всі необхідні для проведення перевірки документи та забезпечує умови для її проведення.

За результатами перевірки орган ліцензування в останній день перевірки складає акт у двох примірниках. Один примірник акта видають керівнику юридичної особи або фізичній особі - підприємцю, який перевірявся, другий зберігається державному органі.

Орган ліцензування не пізніше п'яти робочих днів з дати складання акта перевірки порушень ліцензійних умов видає розпорядження про усунення

порушень ліцензійних умов або приймає рішення про анулювання ліцензії.

Ліцензіат, який одержав розпорядження про усунення ним порушень ліцензійних умов, зобов'язаний в установленій у розпорядженні строк подати до органу ліцензування інформацію про усунення порушень.

Державні контролюючі органи та органи місцевого самоврядування у разі виявлення порушень ліцензійного законодавства зобов'язані повідомити про ці порушення орган ліцензування [6, с. 66-67].

2.3 Відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності у сфері ліцензування

В ст. 20 Закону про ліцензування визначено такі види відповідальності за порушення законодавства у сфері ліцензування під час провадження господарської діяльності, зокрема [2]:

1. За провадження виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, без ліцензії чи здійснення таких видів господарської діяльності з порушенням умов ліцензування посадові особи суб'єктів господарювання несуть адміністративну відповідальність, передбачену Кодексом України про адміністративні правопорушення.

2. У разі відсутності ліцензійних умов провадження відповідного виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню відповідно до закону, відповідальність за провадження такої господарської діяльності без ліцензії не застосовується.

3. За порушення законодавства у сфері ліцензування посадові особи органу ліцензування несуть адміністративну, матеріальну або дисциплінарну відповідальність.

При цьому, Згідно зі ст. 16 Закону про ліцензування підставами для анулювання ліцензії є наступні:

1) заява ліцензіата про відмови від власної ліцензії. Не є підставою для

анулювання ліцензії:

- заява ліцензіата про анулювання його ліцензії, що подана після видання органом ліцензування розпорядчого документа про проведення перевірки додержання таким ліцензіатом вимог ліцензійних умов і до закінчення строку:

- перевірки та усунення порушень ліцензійних умов (у разі їх наявності);

- у 30 робочих днів після спливу терміну виконання ліцензіатом розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов (крім випадку видання протягом цього строку органом ліцензування розпорядчого документа про проведення позапланової перевірки виконання ліцензіатом розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов);

2) набрання чинності рішенням органу ліцензування про анулювання ліцензії або скасування такого рішення спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування;

3) наявність у ЄДР відомостей про державну реєстрацію припинення юридичної особи (державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця), крім випадку та строку, передбачених ч.4 ст. 15 цього Закону (якщо ліцензіат припиняється в результаті злиття, приєднання чи перетворення і його правонаступник має намір провадити вид господарської діяльності, на провадження якого ліцензіат мав ліцензію);

4) подання копії свідоцтва про смерть фізичної особи - підприємця (у разі відсутності правонаступника);

5) акт про неналежне виконання розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов, встановлених для виду господарської діяльності;

6) акт про повторне порушення ліцензіатом ліцензійних умов. Повторним порушенням ліцензіатом ліцензійних умов вважається вчинення ним протягом двох років з дня видання органом ліцензування розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов нового порушення хоча б однієї з вимог ліцензійних умов, щодо якої видавалося таке розпорядження;

7) акт про виявлення недостовірності даних у документах, поданих

суб'єктом господарювання разом із заявою про отримання ліцензії;

8) акт про відмову ліцензіата у проведенні перевірки органом ліцензування. Відмовою ліцензіата у проведенні перевірки органом ліцензування вважається недопуск уповноважених посадових осіб до здійснення перевірки додержання ліцензіатом вимог відповідних ліцензійних умов за відсутності передбачених для цього законом підстав (зокрема, ненадання документів, інформації щодо предмета перевірки на письмову вимогу посадових осіб органу ліцензування, відмова в доступі посадових осіб органу ліцензування до місць провадження діяльності тощо;

9) акт про документальне підтвердження встановлення факту контролю за діяльністю ліцензіата осіб інших держав, що здійснюють збройну агресію проти України у значенні, наведеному у ст.1 Закону України "Про оборону України", та (або) дії яких створюють умови для виникнення воєнного конфлікту, застосування воєнної сили проти України;

10) не внесення плати за видачу ліцензії у встановленому розмірі та в установлений строк.

Орган ліцензування приймає рішення про анулювання ліцензії протягом 5-ти робочих днів [11, с. 92].

Рішення про анулювання ліцензії з підстав 1-3 набирає чинності з дня його прийняття. А рішення про анулювання ліцензії, прийняте з ознак, передбачених пунктами 4-9, набирає чинності через 30 календарних днів з дня його прийняття.

Якщо ліцензіат протягом цього часу подає скаргу до експертно-апеляційної ради, дія даного рішення органу ліцензування зупиняється до прийняття відповідного рішення спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування.

Рішення про анулювання ліцензії може бути оскаржено в судовому порядку [15, с. 139].

РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1 Ліцензування обігу алкогольної продукції в Україні

Ліцензування обігу алкогольної продукції в Україні відбувається у відповідності до вимог Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» [3].

Зокрема, в ст. 3 зазначеного закону зазначається, що ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, дистиляту виноградного спиртового, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів видаються, призупиняються та анулюються органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України. Ліцензії на виробництво коньяку та алкогольних напоїв за коньячною технологією видаються лише тим суб'єктам господарювання, які мають повний технологічний цикл виробництва, включаючи викурку і витримку. Суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію на виробництво коньяку та алкогольних напоїв за коньячною технологією, має право здійснювати оптову торгівлю спиртом коньячним і плодовим без отримання окремої ліцензії на таку оптову торгівлю.

Ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, дистиляту виноградного спиртового, спирту-сирцю плодового видаються суб'єктам господарювання - юридичним особам, а на виробництво алкогольних напоїв та тютюнових виробів - усім суб'єктам господарювання.

Ліцензії на виробництво тютюнових виробів видаються лише суб'єктам господарювання, які мають повний технологічний цикл виробництва тютюнових виробів, включаючи виготовлення тютюнової суміші, сигаретні цехи. Для

суб'єктів господарювання, які отримали ліцензію на виробництво тютюнових виробів у порядку, визначеному законом, але не здійснюють повного циклу виробництва тютюнових виробів, ліцензія дійсна до кінця її строку.

Ліцензія видається за заявою суб'єкта господарювання, до якої додаються:

- копії засновницьких документів;
- атестат виробництва, виданий центральним органом виконавчої влади, уповноваженим відповідно до законодавства, а для малих виробництв виноробної продукції - зареєстрована декларація відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства;
- договір з акредитованою відповідно до законодавства лабораторією (у разі відсутності власної акредитованої лабораторії) з перевірки якості та безпечності вин виноградних, вин плодово-ягідних та/або напоїв медових;
- документ, що підтверджує внесення річної плати за ліцензію [3].

У заяві на видачу ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, дистиляту виноградного спиртового, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів зазначається визначена законом інформація.

Вимагати представлення інших документів, крім зазначених у цьому Законі, забороняється. Зазначені в цьому Законі документи подаються в одному примірнику в копіях, засвідчених нотаріально або органом, який видав оригінал документа або посадовою особою органу ліцензування. Заява про видачу ліцензії та визначені цим Законом документи подаються уповноваженою особою заявника або надсилаються до органу виконавчої влади, уповноваженого Кабінетом Міністрів України, рекомендованим листом. У разі подання заяви про видачу ліцензії та доданих до неї документів особисто вони приймаються за описом, копія якого видається заявнику з відміткою про дату прийняття заяви та документів і підписом особи, яка їх прийняла.

Ліцензія або рішення про відмову у її видачі видається заявнику органом

виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України, не пізніше 30 календарних днів з дня одержання зазначених у цьому Законі документів. У рішенні про відмову у видачі ліцензії повинна бути вказана підстава для відмови.

Ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, дистиляту виноградного спиртового, спирту-сирцю плодового та алкогольних напоїв видаються суб'єктам господарювання, які на момент подання заяви про видачу ліцензії є власниками або відповідно до інших не заборонених законодавством підстав володіють та/або користуються приміщеннями та обладнанням, що забезпечують повний технологічний цикл виробництва спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, дистиляту виноградного спиртового, спирту-сирцю плодового та алкогольних напоїв, за умови, що використання таких приміщень та обладнання здійснює тільки один суб'єкт господарювання.

Дія ліцензії призупиняється у разі несвоєчасної сплати чергового платежу за ліцензію на підставі письмового розпорядження органу, який видав ліцензію, на термін до сплати заборгованості.

Дія ліцензії вважається призупиненою з моменту одержання суб'єктом господарювання відповідного письмового розпорядження органу, який видав ліцензію, а її дія поновлюється з моменту зарахування відповідного чергового платежу за ліцензію до бюджету.

Ліцензія анулюється шляхом прийняття органом, який видав ліцензію, відповідного письмового розпорядження на підставі:

- заяви суб'єкта господарювання;
- рішення про скасування державної реєстрації суб'єкта господарювання;
- несплати чергового платежу за ліцензію протягом 30 днів від моменту призупинення ліцензії;
- рішення суду про встановлення факту незаконного використання

суб'єктом господарювання марок акцизного податку;

- рішення суду про встановлення факту фальсифікації суб'єктом господарювання алкогольних напоїв або тютюнових виробів;

- документа, який засвідчує передачу іншому суб'єкту господарювання у власність, володіння та/або користування приміщень та обладнання, що забезпечують повний технологічний цикл виробництва алкогольних напоїв;

- рішення суду про встановлення невідповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства до малих виробництв виноробної продукції;

- рішення суду про встановлення факту переробки, виробництва та/або реалізації малим виробництвом виноробної продукції вин виноградних, вин плодово-ягідних, напоїв медових із виноматеріалів, придбаних та/або отриманих шляхом переробки придбаних плодів, ягід, винограду, меду;

- рішення суду про встановлення факту переробки, виробництва та/або реалізації малим виробництвом виноробної продукції вин виноградних, вин плодово-ягідних, напоїв медових із використанням спирту та/або перевищення об'єму виробництва продукції, зазначеного у статті 1 цього Закону.

Ліцензія анулюється та вважається недійсною з моменту одержання суб'єктом господарювання письмового розпорядження про її анулювання.

У разі зміни відомостей, зазначених у виданій суб'єкту господарювання ліцензії (за винятком змін, пов'язаних з реорганізацією суб'єкта господарювання та/або зміною типу акціонерного товариства), орган, який видав ліцензію, на підставі заяви суб'єкта господарювання протягом семи робочих днів видає суб'єкту господарювання ліцензію, оформлену на новому бланку з урахуванням змін [8, с. 201].

У разі втрати або пошкодження ліцензії орган, який видав ліцензію, на підставі заяви суб'єкта господарювання протягом семи робочих днів видає суб'єкту господарювання дублікат ліцензії. Строк дії дубліката ліцензії не може перевищувати строку дії, зазначеного у втраченій або пошкодженій ліцензії.

На виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, спирту

етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, дистиляту виноградного спиртового, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів видаються окремі ліцензії на кожен вид діяльності, а в ліцензіях на виробництво алкогольних напоїв ще і зазначаються коди 2103 90 30 00, 2106 90, 2203 2204, 2205, 2206, 2208 згідно з УКТ ЗЕД (584а-18) залежно від виду продукції, що вироблятиметься [3].

3.2 Ліцензування будівельної діяльності

Ліцензування будівельної діяльності відбувається згідно Порядку, що затверджений Постановою Кабінету міністрів України «Про ліцензування господарської діяльності, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури» від 5 грудня 2007 р. № 1396 [5].

Зокрема, в Порядку зазначається, що ліцензування будівельної діяльності та контроль за додержанням ліцензійних умов здійснюється Державною архітектурно-будівельною інспекцією та її територіальними органами (далі - орган ліцензування).

Кваліфікаційні, організаційні та інші вимоги щодо провадження господарської діяльності у будівництві встановлюються ліцензійними умовами провадження такої діяльності, які затверджуються в установленому законодавством порядку.

При органі ліцензування утворюється ліцензійна комісія, що діє на підставі положення, затвердженого в установленому порядку Мінрегіоном.

Державна архітектурно-будівельна інспекція здійснює методичне забезпечення ліцензування будівельної діяльності.

З метою отримання ліцензії здобувач ліцензії у засіб, передбачений частиною першою статті 10 Закону України “Про ліцензування видів господарської діяльності”, подає органів ліцензування заяву про отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за

класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, та документи, визначені Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 256 (Офіційний вісник України, 2016 р., № 28, ст. 1130).

Подання документів до органу ліцензування в електронному вигляді здійснюється в порядку, визначеному Законом України “Про ліцензування видів господарської діяльності”.

Орган ліцензування на підставі звернення юридичних або фізичних осіб щодо наявності недостовірних відомостей у документах, поданих суб'єктом будівельної діяльності для отримання ліцензії, проводить перевірку таких документів з використанням державних реєстрів відповідно до законодавства.

У разі коли суб'єкт будівельної діяльності подав документи не в повному обсязі, в них виявлено невідповідність вимогам цього Порядку та законодавства або відповідно до пункту 5-1 цього Порядку виявлено недостовірні відомості, орган ліцензування повертає їх заявникові разом із відповідним письмовим або в електронному вигляді повідомленням у десятиденний строк з дня надходження заяви про видачу ліцензії.

Подання документів до органу ліцензування в електронному вигляді за допомогою телекомунікаційних засобів зв'язку здійснюється в порядку, встановленому Мінрегіоном [5].

Після усунення зазначених недоліків заявник може подати заяву повторно.

Орган ліцензування розглядає подану заяву і протягом 10 робочих днів з дня її надходження надсилає матеріали до ліцензійної комісії.

Ліцензійна комісія розглядає протягом 10 робочих днів документи, зазначені у пункті 5 цього Порядку, з метою встановлення їх відповідності ліцензійним умовам та готує висновок.

Орган ліцензування на підставі висновку ліцензійної комісії приймає

протягом семи робочих днів з дати його надходження рішення про видачу ліцензії із визначенням у додатку до ліцензії переліку робіт, про що письмово або в електронному вигляді повідомляє заявника.

У разі подання ліцензійною комісією висновку про невідповідність поданих суб'єктом будівельної діяльності документів ліцензійним умовам та неспроможність виконувати роботи згідно з поданим переліком орган ліцензування приймає протягом трьох робочих днів з дня отримання висновку рішення про відмову у видачі ліцензії, про що письмово або в електронному вигляді повідомляє заявника.

У ліцензії зазначається:

- найменування органу ліцензування, що видав ліцензію;
- вид господарської діяльності, на право провадження якого видається ліцензія;
- найменування юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи (підприємця);
- ідентифікаційний код юридичної особи або фізичної особи (підприємця) - платника податків та інших обов'язкових платежів;
- місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи (підприємця);
- дата прийняття та номер рішення про видачу ліцензії;
- посада, прізвище та ініціали особи, яка підписала ліцензію;
- дата видачі ліцензії;
- інформація про наявність додатка до ліцензії (із зазначенням кількості сторінок) з переліком робіт.

Ліцензія та додаток до неї підписуються керівником органу ліцензування або його заступником та скріплюються печаткою цього органу.

Підставами для анулювання ліцензії є:

- заява суб'єкта будівельної діяльності про анулювання ліцензії;
- рішення про скасування державної реєстрації суб'єкта господарювання;

- нотаріально засвідчена копія свідоцтва про смерть фізичної особи (підприємця);

- акт про виявлення недостовірних відомостей у документах, поданих суб'єктом будівельної діяльності для отримання ліцензії;

- акт про невиконання рішення органу ліцензування про усунення порушень, пов'язаних з додержанням ліцензійних умов провадження будівельної діяльності, вимог нормативно-правових актів, що були підставою для прийняття рішення про усунення таких порушень;

- акт про повторне протягом року порушення суб'єктом будівельної діяльності ліцензійних умов провадження будівельної діяльності або вимог нормативно-правових актів;

- акт про встановлення факту передачі ліцензії або її копії іншій юридичній або фізичній особі для провадження господарської діяльності;

- акт комісії з розслідування причин аварії на будівництві об'єкта, що призвела до загибелі людей або тяжких екологічних наслідків;

- неможливість суб'єкта будівельної діяльності забезпечити виконання ліцензійних умов;

- акт про відмову суб'єкта будівельної діяльності від проведення органом ліцензування перевірки.

Підставами для зупинення дії ліцензії є [5]:

- акт перевірки суб'єкта будівельної діяльності щодо порушення ліцензійних умов, якщо виявлені порушення неможливо усунути у процесі провадження будівельної діяльності;

- акт комісії з розслідування причин аварії на будівництві об'єкта, що не призвела до загибелі людей або тяжких екологічних наслідків.

Прийняття рішень органом ліцензування про зупинення та анулювання ліцензії здійснюється за результатами розгляду зазначених питань на засіданні ліцензійної комісії. Про зупинення дії або анулювання ліцензії орган ліцензування інформує органи державної податкової служби за місцем реєстрації

суб'єкта будівельної діяльності та його відокремлених структурних підрозділів. У разі анулювання ліцензії суб'єкт будівельної діяльності має право звернутись із заявою про отримання нової ліцензії для продовження будівельної діяльності не раніше ніж через рік з дати прийняття органом ліцензування рішення про анулювання попередньої ліцензії, крім випадків анулювання ліцензії за заявою суб'єкта будівельної діяльності [13, с. 201].

3.3 Ліцензування у сфері телебачення і радіомовлення

Ліцензування у сфері телебачення і радіомовлення здійснюється у відповідності до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» від 21.12.1993 [4].

Зокрема, в ст. 23 цього закону зазначається, що ліцензування мовлення здійснюється виключно Національною радою відповідно до порядку та вимог, встановлених цим Законом та Законом України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення».

Ліцензування мовлення іноземних телерадіоорганізацій забороняється.

Залежно від організаційно-технологічних особливостей розповсюдження програм Національна рада видає ліцензії на такі види мовлення:

- супутникове;
- ефірне;
- кабельне;
- проводове;
- багатоканальне.

Залежно від території розповсюдження програм визначається територіальна категорія мовлення та територіальна категорія каналу мовлення або багатоканальної телемережі:

- загальнонаціональне мовлення - мовлення не менше ніж на дві третини

населення кожної з областей України;

- регіональне мовлення - мовлення на регіон (область, декілька суміжних областей), але менше ніж на половину областей України;

- місцеве мовлення - мовлення на один чи кілька суміжних населених пунктів, яке охоплює не більше половини території області;

- закордонне мовлення - мовлення на територію поза межами державного кордону України.

Цифрове мовлення з використанням радіочастотного ресурсу України ліцензується як багатоканальне мовлення.

Видача ліцензій на мовлення здійснюється на конкурсних засадах (за результатами відкритих конкурсів) або без конкурсів (за заявковим принципом) у випадках, передбачених цим Законом.

На конкурсних засадах здійснюється видача ліцензій на:

- ефірне мовлення;
- багатоканальне мовлення з використанням радіочастотного ресурсу.

Без конкурсів здійснюється видача ліцензій на:

- супутникове мовлення;
- кабельне мовлення;
- проводове мовлення;
- ефірне мовлення на каналі мовлення багатоканальної ефірної телемережі у випадку, передбаченому частиною дев'ятою статті 22 цього Закону;

- мовлення НСТУ в обсязі, визначеному статтею 5 Закону України “Про Суспільне телебачення і радіомовлення України” [4].

Крім випадку, передбаченого абзацом другим цієї частини, ліцензія на мовлення, видана Національною радою, є єдиним і достатнім документом, що надає ліцензіату право відповідно до умов ліцензії здійснювати мовлення, користуватися каналами мовлення за умови наявності у володільців радіоелектронних засобів передбачених законом дозволів на їх експлуатацію.

Дозвіл на тимчасове мовлення, виданий Національною радою, є достатнім

документом, що надає телерадіоорганізації право відповідно до умов такого дозволу здійснювати тимчасове мовлення на територіях з особливим режимом мовлення за умови наявності у володільців радіоелектронних засобів передбачених законом дозволів на їх експлуатацію.

Дозвіл на тимчасове мовлення на територіях з особливим режимом мовлення видається без проведення конкурсу (за заявковим принципом). Видача дозволу на тимчасове мовлення на територіях з особливим режимом мовлення здійснюється на безоплатній основі.

Порядок видачі та анулювання дозволу на тимчасове мовлення, умови дозволу та порядок здійснення нагляду за додержанням законодавства про телебачення і радіомовлення телерадіоорганізаціями, що здійснюють тимчасове мовлення на територіях з особливим режимом мовлення на підставі відповідного дозволу, визначаються Національною радою [12, с. 122].

При видачі дозволів на тимчасове мовлення на територіях з особливим режимом мовлення Національна рада керується необхідністю захисту інтересів держави, протидії інформаційній агресії, збалансованого та неупередженого інформування аудиторії про суспільно значущі події в Україні. Виходячи з цих пріоритетів, Національна рада визначає відповідні вимоги до програмної концепції мовлення на територіях з особливим режимом мовлення.

ВИСНОВКИ

В процесі дослідження сукупності нормативно-правових актів, що визначають специфіку ліцензування господарської діяльності в Україні ми дійшли до наступних висновків:

Ліцензія є важливим засобом управлінського впливу, окремі права й обов'язки з'являються у громадян лише у зв'язку з наявністю ненормативного акта, яким є дозвіл. Необхідність істотного розширення інституту ліцензування багатьох видів діяльності в Україні (порівняно з радянським періодом) була обумовлена змінами в характері впливу держави на суспільні відносини, що складаються у сфері економіки.

Ліцензування можна розглядати і як правовий інститут, тобто сукупність правових норм, що регулюють такі групи відносин: відносини, що виникають стосовно створення системи органів, які мають право видавати ліцензії на провадження окремих видів господарської діяльності; відносини щодо організації діяльності органів, які здійснюють ліцензування; відносини, що виникають між органами виконавчої влади й особою, яка бажає одержати, одержала чи втратила ліцензію на проведення того чи іншого виду господарської діяльності¹. Інститут ліцензування є комплексним, оскільки містить у собі норми адміністративного і цивільного права, де наявність ліцензії є підставою для виникнення правоздатності і майнових відносин під час здійснення окремих видів діяльності.

Законодавством України передбачено, що ліцензуванню підлягає: банківська діяльність; професійна діяльність на ринку цінних паперів; діяльність із надання фінансових послуг; зовнішньоекономічна діяльність; діяльність у галузі телебачення і радіомовлення; діяльність у сфері електроенергетики та використання ядерної енергії; діяльність у сфері освіти; діяльність у сфері інтелектуальної власності; виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами; діяльність у сфері телекомунікацій; будівельна діяльність.

У загальному порядку та відповідно до ст. 10 Закону про ліцензування суб'єкт господарювання, який має намір провадити певний вид господарської діяльності, що ліцензується, особисто або через уповноважений ним орган чи особу звертається до відповідного органу ліцензування із заявою встановленого зразка про видачу ліцензії.

Державний нагляд за додержанням органами ліцензування вимог законодавства у сфері ліцензування здійснює спеціально уповноважений орган з питань ліцензування шляхом проведення планових та позапланових перевірок відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

В ст. 20 Закону про ліцензування визначено наступні види відповідальності за порушення законодавства у сфері ліцензування під час провадження господарської діяльності, зокрема:

1. За провадження виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, без ліцензії чи здійснення таких видів господарської діяльності з порушенням умов ліцензування посадові особи суб'єктів господарювання несуть адміністративну відповідальність, передбачену Кодексом України про адміністративні правопорушення.

2. У разі відсутності ліцензійних умов провадження відповідного виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню відповідно до закону, відповідальність за провадження такої господарської діяльності без ліцензії не застосовується.

3. За порушення законодавства у сфері ліцензування посадові особи органу ліцензування несуть адміністративну, матеріальну або дисциплінарну відповідальність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 року, із наступними змінами та доповненнями / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

2. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 2 березня 2015 року із наступними змінами і доповненнями / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19>

3. Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» від 19.12.1995 із наступними змінами і доповненнями / Відомості Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/481/95-%D0%B2%D1%80>

4. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» від 21.12.1993 / Відомості Верховної Ради України із наступними змінами та доповненнями // [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3759-12/para0343#o343>

5. Постанова Кабінету міністрів України «Про ліцензування господарської діяльності, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури» / Відомості Верховної Ради України від 5 грудня 2007 р. із наступними змінами і доповненнями // [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1396-2007-%D0%BF/para16#n16>

6. Актуальні проблеми господарського права: навч. посіб. / за ред. В.С. Щербини. - К.: Юрінком Інтер, 2012. - 528 с.

7. Вінник О. М. Господарське право: навч. посіб. / О. М. Вінник; МОНУ. - 2-ге вид., змінене та доп. - Київ: Правова єдність, 2016. - 768 с.

8. Господарське право України: навч. посіб. / С. В. Несинова, В. С. Воронко, Т. С. Чебикіна; за заг. ред. С. В. Несинової. - К.: Центр учбової

літератури, 2012. - 564 с.

9. Господарське право: підруч. / Д. В. Задихайло, В. М. Пашков, Р. П. Бойчук та ін.; за заг. ред. Д. В. Задихайла, В. М. Пашкова. - Х.: Право, 2015. – 696 с.

10. Кикоть О. О. Поняття господарсько-правової відповідальності та її місце в системі права / О. О. Кикоть // Часопис Київського університету права. - 2012. - № 4. - С. 229-232.

11. Круглова О. В. Функції господарсько-правової відповідальності як виду юридичної відповідальності / О. В. Круглова // Сучасні тенденції в юридичній науці України. - м. Хмельницький, 24-25 квітня 2015. - С. 91-94.

12. Лебідь В. І. Господарське право: навч. посіб., 2-ге видання допов. і перероб. / В. І. Лебідь. - К.: Алерта, 2014. - 416 с.

13. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / За заг. ред. В. К. Макутова. - К.: Юрінком Інтер, 2016. - С. 354.

14. Новошицкий А. Н. Эффективность выполнения системой санкций компенсационной функции / А. Н. Новошицкий. - Донецк, 2005. - 93 с.

15. Подоляка А. М. Господарсько-правова відповідальність та сучасні засоби її застосування / А. М. Подоляка // Наше право. - 2010. - № 4, ч. 2. - С. 138-144.

16. Шевченко Н. М. Господарсько-правова відповідальність та господарські санкції / Н. М. Шевченко // Університетські наукові записки. - 2005. - № 3 (15). - С. 175-179.

17. Шишка Р. Б. Окремі аспекти господарсько-правової відповідальності / Р. Б. Шишка // Юридичний вісник. - 2015. - № 1 (34). - С. 129-133.

18. Шпомер А. Особливості господарської відповідальності у сфері економіки / А. Шпомер // Підприємництво, господарство і право. - 2012. - № 6. - С. 6.

19. Щербина В. Господарсько-правова відповідальність: галузевий підхід, особливості застосування та напрямки подальших наукових досліджень / В.

Щербина // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка : юридичні науки. - 2013. - № 3 (97). - 10-16.